

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**

Jan Nowak

Warszawa, dnia 13 marca 2020 r.

**Pan
Jacek Jastrzębski
Przewodniczący
Komisji Nadzoru Finansowego
ul. Piękna 20
00-549 Warszawa**

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z licznymi wątpliwościami jakie zrodziły się wraz z nałożeniem przepisami ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2019 r. poz.1115), (dalej: *ustawa*) obowiązku weryfikacji tożsamości klientów przez tzw. instytucje obowiązane i wynikającym z tej ustawy uprawnieniem do kopiowania dokumentów tożsamości klientów, zwracam się do Pana Przewodniczącego, jako podmiotu sprawującego kontrolę wykonywania przez instytucje obowiązane obowiązków ustawowych (w odniesieniu do instytucji obowiązanych nadzorowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego¹) **o rozważenie wydania przez Komisję Nadzoru Finansowego rekomendacji dla instytucji obowiązanych przez nią nadzorowanych w zakresie wypełniania przez te instytucje obowiązku weryfikacji tożsamości klienta.**

¹ Art. 130 ust. 2 pkt b) ustawy – W ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli kontrole sprawują także KNF- w odniesieniu do instytucji obowiązanych przez nią nadzorowanych

Do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych wpływają liczne sygnały dotyczące legalności pozyskiwania kopii dokumentów tożsamości przez instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 *ustawy*. Wątpliwości zgłaszają zarówno podmioty zobowiązane do stosowania środków bezpieczeństwa na podstawie *ustawy*, a także klienci proszeni o przedkładanie kopii dokumentów tożsamości. Praktyką wielu instytucji obowiązanych, m.in. banków czy przedsiębiorstw świadczących usługi płatnicze, jest kopiowanie dowodów tożsamości przy niemal każdej czynności. Podmioty obowiązane powołują się na art. 34 ust. 4 *ustawy*, w myśl którego **instytucje obowiązane mogą przetwarzać informacje zawarte w dokumentach tożsamości klienta i osoby upoważnionej do działania w jego imieniu oraz sporządzać ich kopie.**

Działania te budzą zastrzeżenia Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Stosowanie przez instytucje obowiązane środków bezpieczeństwa, do których należy m.in. weryfikacja tożsamości poprzez kopiowanie dokumentów tożsamości, powinno mieć bowiem miejsce jedynie w sytuacjach, gdy zachodzą przesłanki do takiego stosowania. Przesłanki te zostały natomiast wprost określone w art. 35 *ustawy*². Powstaje zatem uzasadniona wątpliwość, czy żądanie przedstawiania kopii lub kopiowanie dowodów tożsamości i innych dokumentów zawierających dane osobowe przez instytucje obowiązane - w sytuacjach innych niż wskazane w art. 35 *ustawy* - ma podstawy prawne.

Zauważyć także należy, że art. 34 ust. 1 *ustawy*, określający środki bezpieczeństwa finansowego stanowi, że środkiem tym jest m.in. identyfikacja klienta oraz weryfikacja jego tożsamości (art. 34 ust. 1 pkt 1) a nie kopiowanie dokumentu tożsamości. Kopiowanie, o którym mowa w art. 34 ust. 4 *ustawy*, należy uznać za przysługujące podmiotom obowiązany uprawnienie, przepis ten stanowi bowiem o możliwości stosowania przez podmioty takiego narzędzia. Nie można zatem uznać, że na podmiotach obowiązanych spoczywa obowiązek każdorazowego kopiowania dokumentów

² **Art. 35. [Przesłanki stosowania środków bezpieczeństwa finansowego]**

1. Instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego w przypadku:

1) nawiązywania stosunków gospodarczych;

2) przeprowadzania transakcji okazjonalnej:

a) o równowartości 15 000 euro lub większej, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, lub

b) która stanowi transfer środków pieniężnych na kwotę przekraczającą równowartość 1000 euro;

3) przeprowadzania gotówkowej transakcji okazjonalnej o równowartości 10 000 euro lub większej, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane - w przypadku instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 23;

4) obstawiania stawek oraz odbioru wygranych o równowartości 2000 euro lub większej, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane - w przypadku instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20;

5) podejrzenia prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu;

6) wątpliwości co do prawdziwości lub kompletności dotychczas uzyskanych danych identyfikacyjnych klienta.

2. Instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego również w odniesieniu do klientów, z którymi utrzymują stosunki gospodarcze, z uwzględnieniem rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, w szczególności gdy doszło do zmiany uprzednio ustalonego charakteru lub okoliczności stosunków gospodarczych.

tożsamości, choć podmioty te – co do zasady, w zgodzie z przedmiotowymi przepisami - mają prawo z takiego instrumentu korzystać.

W ocenie organu nadzorczego każdorazowa decyzja o skopiowaniu dokumentu tożsamości czy też żądanie przedstawienia takich kopii powinny być poprzedzone analizą i zweryfikowaniem z uwzględnieniem także przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1 oraz Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2), powołanego dalej jako „rozporządzenie 2016/679” lub „RODO”, czy rzeczywiście taka czynność jest niezbędna. W szczególności zastosowania wymagają zasady przetwarzania danych osobowych - legalizmu celowości i minimalizacji, o których mowa w art. 5 ust. 1 lit a) - c) tego rozporządzenia. W myśl powyższych zasad dane osobowe muszą być zgodne z prawem, zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami (...) adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane.

Wewnętrzne procedury podmiotów obowiązanych związane ze stosowaniem środków bezpieczeństwa finansowego powinny uwzględniać powyższe regulacje, tj. powszechnie obowiązujące przepisy prawa, nie tylko wynikające z *ustawy*. Przy opracowywaniu, wdrażaniu i stosowaniu takich procedur konieczna jest także realizacja zasady ograniczenia czasowego wynikająca z art. 5 ust. 1 pkt e) rozporządzenia 2016/679, zgodnie z którą dane osobowe powinny być przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy niż jest to niezbędne do celów, w których dane są przetwarzane.

Wobec wielu wątpliwości towarzyszących konieczności stosowania środków bezpieczeństwa w tym weryfikacji tożsamości klientów w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy – jak również z koniecznością respektowania zasad wynikających z rozporządzenia 2016/679, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych pismem z dnia 10 września 2019 r. skierował do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej zapytanie - czy organ ten oczekuje od instytucji obowiązanych przedkładania – jako potwierdzenie wypełnienia obowiązku identyfikacji klienta – kserokopii dokumentów tożsamości, ewentualnie innych dokumentów celem potwierdzenia ich mocą danych osobowych klienta.

W odpowiedzi na powyższe pismo Generalny Inspektor Informacji Finansowej przyznał, że *kopiowanie dokumentów tożsamości jest uprawnieniem przyznanym instytucjom obowiązanych na mocy ustawy (...) istnieją również inne, alternatywne sposoby udokumentowania dokonanej przez instytucję obowiązaną weryfikacji przeprowadzonej identyfikacji klienta czy osoby upoważnionej do działania w jego imieniu jak np. dokumentem zatwierdzonym podpisem pracownika, który spisał dane osobowe z dokumentu tożsamości na potrzeby konkretnej weryfikacji danych (...) Generalny*

Inspektor Informacji Finansowej nie wymaga od tych podmiotów obowiązanych w każdym przypadku przedkładania kopii dokumentów tożsamości jako potwierdzenia spełnienia obowiązku identyfikacji klienta określonej w art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy.

Jak wskazano wyżej praktyką podmiotów obowiązanych jest wymaganie jednak przedkładania kopii dokumentów przy wielu rodzajach czynności, oraz uzasadnianie stosowania takich rozwiązań tym, że obowiązek taki nakładają na te podmioty ich wewnętrzne procedury.

W ocenie Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych pomocnym narzędziem dla podmiotów obowiązanych byłyby zatem rekomendacje wydane przez odpowiedniego regulatora, które określiłyby, kiedy pozyskiwanie kopii dokumentów tożsamości jest zasadne, kiedy skorzystać z innych narzędzi, jakie to mogą być narzędzia.

Właściwe wskazówki wydane przez regulatora stanowiłyby cenną wskazówkę i odniesienie dla podmiotów zobowiązanych stosować środki bezpieczeństwa. Brak jednolitych standardów w tym obszarze generuje wątpliwości zarówno podmiotów obowiązanych, jak i klientów, którzy proszeni są o przedkładanie kopii dokumentów tożsamości na podstawie *ustawy*.

Uprzejmie proszę o możliwie szybkie ustosunkowanie się do niniejszego pisma.

Z poważaniem,

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Danych Osobowych
Dyrektor Departamentu
Orzecznictwa i Legislacji
Monika Krasieńska